

1. ÜNİTE: KADER VE KAZA İNANCI

1- ALLAH HERŞEYİ BİR ÖLÇÜYE GÖRE YARATMIŞTIR:

Allah evrende var olan her şeyi bir plan ve ölçü içerisinde yaratmıştır. Bu ölçü evrendeki varlıkların uyumlu bir sistem oluşturmasını sağlamıştır. Allah'ın yarattığı hiçbir şeyde dengesizlik ve düzensizlik görülmez. Hayvanlar alemi ve bitki alemindeki uyum, insanın görme, koklama, dokunma, işitme, tatma duyuları arasındaki koordinasyonda yine bu düzeni göstermektedir.

Kur'an-ı Kerim:

→ Evren ve içindeki varlıkların belli bir düzen içinde yaratıldığını ifade eder.

“Biz her şeyi bir ölçüye (bir düzene-plana) göre yarattık.” (Kamer Suresi 49. Ayet)

→ Güneşin ve ayın belli bir hesaba göre yaratıldığını ve hareket ettiklerini söyler.

“Güneş ve ay bir hesaba göre hareket eder. Yıldızlar ve ağaçlar Allah'a secde ederler.” (Rahman Suresi 5-6. Ayetler)

→ İnsanın en güzel şekilde yaratıldığını ifade eder.

“Şüphesiz ki biz insanı en güzel biçimde yarattık.” (Tin Suresi 2. Ayet)

→ İnsan ve hayvanlardan önce yeryüzünün onların yaşamalarına uygun olarak yaratıldığını açıklar.

“Allah her şeyi yaratmış, ona bir ölçü, biçim ve düzen vermiştir.” (Furkan Suresi 2. Ayet)

Bilimsel Araştırmalar:

→ Evrende mükemmel bir ölçü ve düzenin olduğunu gösterir.

→ Dünyamızın şeklinin, büyüklüğünün ve atmosfer tabakasının yaşam için uygunluğunu ortaya koyar.

→ Güneş ile dünya arasındaki uzaklığın, yeryüzündeki canlı hayatı için en uygun mesafede olduğunu ifade eder.

Not: Bilimsel Araştırmaların sonuçları ile Kur'an-ı Kerim'deki bilgiler birbiriyle uyum içindedir.

2- KADER ve EVRENDEKİ YASALAR:

Kader: Allah'ın her şeyi belli bir ölçü, düzen ve uyum içerisinde planlaması ve programlaması demektir. (İlim, Kudret, İrade Sıfatı)
Kaza: Allah'ın planladığı ve programladığı olayların zamanı gelince gerçekleşmesine (meydana gelmesine, ortaya çıkmasına) denir. (İrade, Kudret ve Tekvin Sıfatları)

EVRENDEKİ YASALAR

** Evrendeki her olay Allah'ın belirlediği yasalar çerçevesinde gerçekleşir.

** Hiçbir varlık, Allah'ın koyduğu yasaların dışına çıkamaz.

** Kader, evrendeki ölçü ve düzenin, Evrensel Yasaların genel adıdır.

** Evrendeki tüm olaylar Allah'ın koyduğu evrenin yasalarına göre gerçekleşir.

** Allah'ın (c.c.) evrendeki uyumu sağlamak için koyduğu bu yasalara **sünnetullah** veya **âdetullah** denir.

1. Fiziksel Yasalar: Madde ve enerjinin oluşumu, değişimi, yapısı, hareketi ve maddeler arası ilişkilerle ilgili prensiplerdir.

- ❖ Evrendeki cisimler birbirini çeker ve iterler.
- ❖ Güneş, çekim kuvvetiyle gezegenleri bir yörüngede tutar.
- ❖ Suyun kaldırma kuvveti vardır.
- ❖ Su belli bir derecede donar ve kaynar.
- ❖ Dünya, çekim kuvvetiyle aya kendine bağlıdır.
- ❖ Kısacası evrenin nasıl yaratıldığı ve evren içinde var olan mükemmel düzen ile ilgili olan tüm yasalar fiziksel yasalar kapsamındadır.
- ❖ Bilim adamlarının fiziksel yasaları inceleyerek yeni teknolojik tasarımlar yapar ve bunun neticesinde uçak, bilgisayar, telefon gibi ürünler icat ederler.

“Geceyi ve gündüzü, Güneşi ve Ayı yaratan odur. Her biri bir yörüngede hareket etmektedir.” (Enbiya Suresi 33. Ayet)

2. Biyolojik Yasalar: Canlıların yapısı, beslenmesi, üremesi, korunması, gelişmesi ile ilgili yasalardır.

- ❖ Hayvanların vücut yapıları yaşadıkları ortama uygundur.
- ❖ Bir insanın yaşaması, dolaşım, sindirim, solunum, sinir ve boşaltım sistemlerinin işlemesine bağlıdır.
- ❖ Duyu organlarımız biyolojik yasalara göre işler.
- ❖ Bitkilerin yaşaması da biyolojik yasalara göredir.
- ❖ Canlılar, yaşadıkları çevre ve doğa şartlarına uyum sağlarlar.

“**(Ey insanlar!) Biz sizi basit bir sudan yaratmadık mı? İşte o suyu, belli bir süre kadar sağlam bir yere yerleştirdik, sonra da ona ölçülü bir biçim verdik...**” (Müsrerat Suresi 20-23. Ayetler)

3. Toplumsal Yasalar: Toplumun sağlıklı bir şekilde varlığını sürdürebilmesi için uyması gereken yasalara toplumsal yasalar denir. Toplumsal olaylar arasında var olan sebep sonuç ilişkilerini gösteren yasalardır. Bunlara **Sosyal Yasalar** da denir.

- ❖ Gelir dağılımının adil olduğu toplumlarda yoksulluk azalır.
- ❖ Adaletin olmadığı toplumlarda barış bozulur. Eşitlik ve adalet yoksa toplumsal bunalım ve kargaşa ortaya çıkar.
- ❖ Her toplumsal olayın nedeni, kendisinden önce oluşan başka bir olaydır. Her toplumsal olay, başka toplumsal olaylara neden olur.
- ❖ Toplumsal yasalar fiziksel ve biyolojik yasalar kadar **kesin değildir**.
- ❖ Kur'an da geçmiş milletlerin kıssalarının anlatılması toplumsal yasalardır. Toplumsal, ahlaki ilkelere uyan toplumların huzur bulduğu, uymayanların ise huzursuz olduğu bizlere örneklerle gösterilmiştir.

“**(Öyle) Bir fitneden sakının ki aramızdan yalnız haksızlık edenlere erişmekle kalmaz (hepinize erişir)...**” (Enfal Suresi 25. Ayet)

3- KADER İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

3.1. İNSAN İRADESİ VE KADER:

→ İnsan **akıl** ve **irade** sahibi bir varlıktır. Bu özellik insanı diğer varlıklardan ayırır ve onu davranışlarında sorumluluk sahibi bir varlık olmasını sağlar.

→ İnsan **aklıyla** düşünür, araştırır ve bilir. İyiyi kötüden, doğruyu yanlıştan ayırt edebilir ve İnsan **iradesiyle** iyiyi ya da kötüyü seçer.

→ **İrade:** Kişinin en az iki seçenekten birini seçme ve seçtiğini yapabileceği gücüdür. İnsan irade ve seçme hürriyetiyle dilediği davranışı gerçekleştirir.

“**Ona iki yolu (iyiyi ve kötüyü) gösterdik.**” (Beled Suresi 10. Ayet)

→ İnsan, kendi özgür iradesiyle yaptığı her şeyden sorumludur.

→ Sorumluluk; İnsanın verdiği kararların sonuçlarını üstlenmesi, yaptığı ya da yapması gerekirken yapmadığı işlerden dolayı hesap vermek zorunda olmasıdır.

→ İnsan davranışlarına özgür iradesiyle yön verebilir. Ancak insan iradesi de sınırlıdır.

Allah'ın İradesi: Allah'ın (c.c.) istediğini istediği gibi dilemesi ve seçmesi, mutlak ve sınırsız olan iradesine **Külli İrade** denir.

İnsanın İradesi: Allah (c.c.) tarafından insana verilen sınırlı özgürlük ve insanın tercih etme kabiliyetine **Cüz'î İrade** denir.

KÜLL-İ İRADE (Allah'ın İradesi) Sorumlu Olmadığımız Alan Seçemediklerimiz	CÜZ-İ İRADE (İnsanın İradesi) Sorumlu Olduğumuz Alan Seçebildiklerimiz
İnsanın:	İnsanın:
Yaşadığı çağ-zaman,	Dini,
Annesi, babası, ailesi,	İnancı,
Cinsiyeti,	Ahlaki, Mesleği
Fiziksel özellikleri,	Sözleri (iyi ya da kötü),
İrki, rengi, milleti,	Davranışları (iyi ya da kötü),
Doğum ve ölüm zamanı...	Kararları (iyi ya da kötü) ...

3.1. İnsanın Özgürlüğü ve Sorumluluğu:

→ Kişinin bir zorlama ve baskı olmaksızın **kendi istek ve iradesiyle** bir şeye karar vermesi ve ona göre yapmasına “Özgür Olmak” denir. İnsan davranışlarında **sınırsız özgür değildir**.

→ Allah'ın insana verdiği bir özgürlük ve sorumluluk alanı vardır.

→ İnsanın davranışlarından sorumlu tutulması **akla ve özgür iradeye** bağlıdır.

❖ İnsan kendi istek ve özgür iradesiyle yaptığı şeylerden sorumludur.

Dinin emir ve yasalarından sorumlu olan kişiye dini terim olarak **Mükellef** denir. **Mükellef olmanın şartları:** Akıllı olmak, Ergenlik çağına girmiş olmak Özgür olmak (İrade sahibi olmak)

➤ Buna göre **insan** akıllı ve irade sahibi bir varlık olarak, iyilik ya da kötülük yapabilecek şekilde yaratılmıştır.

➤ Dinini, inancını, iyi ya da kötü söz ve davranışlarını kendi özgür iradesiyle seçen ve gerçekleştiren insan her davranışından sorumludur.

➤ “Ben kader mahkûmuyum”, “Alın yazım böyleymiş”, “Allah böyle yazmış” gibi sözlerle **kişi yaptıklarının sorumluluğundan kurtulamaz**.

3.2. Esma-i Hüсна (Hz. Allah'ın İsimler)

Allah: Kâinatı yaratan ve idare eden en yüce varlık. Varlığı zorunlu olan ve bütün övgülere layık bulunan Allah'ın (c.c.) özel ve en kapsamlı adı.

Rezzak: Mahlûkatına, Maddî ve mânevî her türlü rızıkı bol bol ihsan eden.

El-Aliyy: İzzet, şeref ve hükümler bakımından en yüce, aşkın olan.

El-Azîm: Zatının ve sıfatlarının mahiyeti anlaşılamayacak kadar ulu olan.

El-Hayy: Varlığı devamlı olan, hayat sahibi, ölmeyen diri, her şeyin varlığı onun varlığına bağlı olan.

El-Kayyum: Varlığı kendinden, kendi kendine yeterli, yarattıklarına hâkim ve onları koruyup gözetken

3.3. İnsanın Çabası: Emek ve Rızık:

Emek: Kişinin kendisi, ailesi veya içinde yaşadığı toplum yararına bedensel veya zihinsel olarak gösterdiği çabaya denir. **Rızık:** Yüce Allah'ın, canlıların yeryüzünde hayatlarını sürdürülebilmeleri için verdiği her şeye denir.

→ İslam dini her insanın gücü nispetinde çalışmasını ve çaba sarf etmesini ister. Çalışmadan tembel tembel oturmak, "Kaderimde ne varsa o olur, rızık veren Allah'tır" diye düşünmek doğru değildir.

→ Peygamberler de çalışmış, emekleriyle geçimlerini sağlamışlardır. (Hz. Âdem çiftçilik, Hz. Davud demircilik, Hz. İdris terzicilik, Hz. Musa çobanlık ve Hz. Muhammed (s.a.v) ticaret yaparak geçimlerini sağlamışlardır.)

→ İnsana düşen, rızıkını sağlamak için çalıştıktan sonra sonucu Allah'tan beklemektir.

→ Hangi dinden, milletten, ülkeden olursa olsun, çalışan kazanır, yatan kaybeder.

→ Rızık veren Allah'tır (c.c.). Ancak kulların da çalışıp çabalayıp kendilerine takdir edilmiş olan rızık kul hakkı yemeden **helal yoldan kazanmak** için gayret göstermeleri gerekmektedir. Kumar, şans oyunları, gasp, hırsızlık gibi haksız kazanç yollarından gelir elde etmeyi dinimiz haram saymıştır.

"İnsana ancak çalıştığına karşılığı vardır."(Necm Suresi 39. Ayet)

"Hiçbir kimse, asla kendi kazancından daha hayırlı bir rızık yememiştir."
(Hadis-i Şerif)

Yeryüzünde yaşayan bütün canlıların rızık Allah'a aittir...(Hüd suresi 6. Ayet)

3.4. Dünya Hayatının Sonu: Ecel ve Ömür:

Ömür: İnsanın ve diğer canlıların doğumundan ölümüne kadar geçen zaman dilimine denir. **Ecel:** Allah'ın (c.c.) takdir ettiği bu ömrün bittiği, hayatın sona erdiği âna denir.

— Kişinin ömrü, yaşadığı hayat şartlarına göre değişir. Bu nedenle herkesin yaşam süresi farklıdır.

— İnsan ömrünün, bir toplumun sağlık, eğitim, beslenme gibi etkenlerle ilişkisi vardır. Bu nedenle bazı ülkelerde ölüm yaşı yüksek, bazı ülkelerde düşüktür.

— İnsan, Allah'ın verdiği ömrü, sonuna kadar sağlıklı bir şekilde yaşamak için gayret göstermelidir. Çünkü, kötü alışkanlıklar, yanlış beslenme, kötü hayat şartları, iş ve trafik kazaları, cinayetler ve savaşlar insan ömrünü kısaltan etkenlerdendir.

— Kişi, kendisinin ve başkalarının canına zarar verecek şeylerden uzak durmalıdır.

— Dünya hayatının da bir sonu vardır. Buna kıyamet denir. Kıyametin zamanını da ancak Allah bilir.

— Evrendeki her şeyin bir sonu vardır. Ezeli ve ebedi olan yalnızca Hz. Allah'tır. İnsan, kendini dünya hayatına kapırmamalı ve bir gün dünyada yaptıklarının karşılığını alacağını unutmamalıdır. Çünkü insan ömrü gelip, geçicidir ve kalıcı hayat dünya hayatı değil, Ahiret hayatıdır. Dünya da ne ekersen ahirette de onu biçeceğimiz unutulmamalıdır.

"Her nefis ölümü tadıcıdır. Biz sizi, şerle de hayırla da deneyerek imtihan ediyoruz ve siz bize döndürüleceksiniz." (Enbiya Suresi 35. Ayet)

"Biz, gökleri, yeri ve ikisi arasında bulunanları hak ve hikmete uygun olarak ve belirli bir ecel için yarattık. (Ahkâf suresi, 3. ayet.)"

"Eğer siz, lezzetleri yok eden ölümü ansaydınız, bu kadar çok konuşmazdınız. O lezzetleri yikanı çokça anın!" (Hadis-i Şerif)

"İnsanoğlu kıyamet günü beş şeyden hesaba çekilmedikçe bir tarafa hareket etmeyecektir." Ömrünü nerede ve nasıl tükettiğinden, gençliğini nerede ve nasıl geçirdiğinden, malını nereden kazandığından, malını nereye harcadığından, bildikleriyle amel edip etmediğinden. (Hadis-i Şerif)

3.5. Allah'a Güvenmek (TEVEKKÜL)

Tevekkül: Tevekkül kelime olarak güvenmek, dayanmak, teslim olmak gibi anlamlara gelir. Dini olarak, hedefe ulaşmak için elimizden gelen, maddi ve manevi sebeplerin hepsini yaptıktan sonra Allah'a dayanıp güvenmek ve ondan ötesini Allah'a bırakmak demektir.

→ Hz. Peygamber, yaşadığı birçok olayda önce tedbir almış, sonra Allah'a tevekkül etmiştir.

→ Bir kimsenin **yerine getirmesi gereken şartları yapmadan** Allah'a güvenmesi, "Allah büyüktür, nasıl olsa sonucu benim adıma hayırlı şekilde sonuçlandırır" demesi **doğru değildir**. Yani Tevekkül, tembellik etmek ve sorumluluktan kaçmak **değildir**. Kişinin bir konuda gücü nispetinde tüm önlemleri aldıktan sonra sonucu ve başarıyı Allah'tan beklemesidir. Böylelikle kişi, "Ben kendi üzerime düşeni yaptım." diye güven ve huzur duyar. O hâlde, biz de önce çalışmalı, sonra Allah'tan yardım beklemeliyiz.

→ **Örneğin** bir çiftçi zamanında tarlasını sürüp ekime hazırlarken, tohumu atacak, sulayacak, zararlı bitkilerden arındıracak, gerekirse gübresini de verecek; tüm bunları yaparken de iyi ürün vermesi için Allah'a (c.c.) güvenip dayanacak ve sonucu O'ndan bekleyecektir. Yine bir öğrenci önce derslerine gereken gayreti gösterecek, sonra tevekkül edecektir.

"Azmedip de bir işe başlayınca, Allah'a tevekkül et, Ona güven! Allah size yardım ederse, kimse size galip gelemez. Size yardım etmezse, kimse yardım edemez. O halde, müminler Allah'a tevekkül etsinler! "

(Âl-i İmran Suresi 159–160. Ayetler)

"...Kararını verdiğin zaman artık Allah'a dayanıp güven. Çünkü Allah, kendisine dayanıp güvenenleri sever. (Âl-i İmran suresi, 159. Ayet)

Önce deveni sağlam kazığa bağla sonra Allah'a tevekkül et. (Hadis-i Şerif)

3.6. Başarı ve Başarısızlık

→ Bir insanın rızıkını kazanabilmesi için emek sarf etmesi gerekir. Yani insan başarılı olabilmesi için önce çaba göstermesi gerekmektedir.

→ İnsan, gerekli çalışmayı gösteriyor veya göstermiyorsa, karşısına çıkan sonucun, başarı veya başarısızlığın, sorumluluğunu üzerine alıyordur demektir.

→ Örneğin, bir sporcunun başarılı olması için beslenmesine, antrenmanlarına, uyku düzenine dikkat etmesi gerekmektedir.

→ Hak ve adaletten ayrılarak zulüm ve haksızlıkla bir şeyleri elde etmek başarı sayılmaz. Bu kul hakkına girmektir. Kul hakkı dinimizde günahıdır.

→ Başarı yolunda insanın önüne çok sayıda engel çıkabilir. İnsan bu engellere karşı pes etmemeli ve azim ve kararlılıkla sorumluluktan kaçmamalıdır. Elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışmalı ve Allah'tan ümidini kesmemelidir.

"Allah, kendisine karşı gelmekten sakınanları başarıları sebebiyle kurtarır. Onlara kötülük dokunmaz. Onlar üzülmezler de. (Zümer suresi, 61. Ayet)

3.7. Sağlık ve Hastalık

→ İnsan Yediği, içtiği şeylerin sağlıklı olmasına; çevrenin hijyen şartlarına uygun olmasına, yaşadığı ortamın ısı, ışık, hava gibi etkenlerinin yeterli olmasına; uyku ve dinlenme gibi hususlara dikkat edilmesinin hastalıklardan korunmaması ve sağlıklı kalmaması için büyük bir önem arz ettiğini unutmamalıdır. Bunların yanı sıra dinimizde helal ve temiz olanı tercih etmek, haramdan uzak durmak da beden ve ruh sağlığı açısından önemli olduğunu unutulmamalıdır.

"Ey insanlar! Yeryüzündeki şeylerin helal ve temiz olanlarından yiyin!.." Bakara suresi 168. ayet.

"Ey İnananlar! İçki, kumar, putlar ve fal okları şüphesiz şeytan işi pisliklerdir; bunlardan kaçınınız ki saadete eresiniz." Mâide suresi, 90. ayet.

4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Musa (a.s.)

→ Hz. Musa Mısır'da Dünyaya Geldi. Baş Düşmanın adı **FİRAVUN**dur.

→ Hz. Musa Bir adamı öldürdüğü için Mısır'dan **Medyen'e** kaçtı. Medyen'de **H. Şuayb'ın** yanında 10 yıl çobanlık yaptı. Hz. Musa'ya **Tur Dağında; Peygamberlik verildi, Asa ve Elinin beyazlaşması mucizesi verildi, Kardeşi Harun'u yardımcısı olarak istedi.** Burada **KELİMULLAH** sıfatını aldı.

→ Hz. Musa **İsrailoğullarına** gönderildi. Hz. Musa ve İsrailoğullarına düşmanlık yapan **KİPTİ adında bir halk** vardı. Hz. Musa İsrailoğullarını Mısır'dan Kurtardı. **Kızıldeniz** ikiye ayırma mucizesi gerçekleştirdi Hz. Musa'ya **10 EMİR** verildi ve kutsal kitap olarak **Tevrat** verilmiştir.

5. ÂYET'EL KÜRSİ

Okunuşu: Bismillâhırahmânırahîm. Allâhü lâ ilâhe illâ hüvel hayyü'l kayyûm, lâ te'üzühü sinetün velâ nevm, lehü mâ fis semâvâti ve mâ fil ard, men zellezî yeşfeu indehü illâ bi iznih, ya'lemü mâ beyne eydihim ve mâ halfehüm, ve lâ yühitüne bi şey'in min ilmihi illâ bimâ şâ', vesia kürsiyyühüs semâvâti vel ard, ve lâ yeüdühü hifzuhümâ, ve hüvel alıyyü'l azîm.

Anlamı: Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla. Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur. O daima diridir (hayyü'dür), bütün varlığını idaresini yürüten (kayyü'm)dir. Onu ne uyuklama tutar ne de uyku. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi onunundur. İzni olmadan huzurunda şefaata edebilecek olan kimdir? O, kullarının önlerinde ve arkalarında ne varsa hepsini bilir. Onlar ise onun dilediği kadarından başka ilminden hiçbir şey kavrayamazlar. Onun sonsuz kudreti, gökleri ve yeri kaplar. Onları görüp gözetmek ona ağır gelmez. Gerçekten yüce ve büyük olan yalnızca odur.

→ Allah'tan başka ilah yoktur. Allah diri, canlı, sonsuz hayat sahibidir. Allah her şeyi koruyup gözetendir. Allah yüce ve büyüktür. Hiçbir şey Allah'tan habersiz olmaz.

→ Ayet'el Kursi Kur'an-ı Kerim'in 2. Suresi olan **Bakara Suresi'nin 255. Ayetidir.** (Bir ayetten oluşur) İsmi içinde geçen "**Kursi**" kelimesinden alır. **Kürsi**, Allah'ın sonsuz gücü, kudreti ve hükümlerliği anlamlarına gelir.

6. Kader ve Kazaya İman Eden Kimse:

→ Zor ve sıkıntılı durumlarda ümitsizliğe düşmez, isyan etmez. İyi ve güzel ameller yapmaya istekli olur.

→ Her şeyin bir ölçü ve düzen içinde yaratıldığını bilir.

→ Kibirden uzak durur, tek güç ve kudret sahibinin Allah olduğunu bilir.

→ İyilik ve cömertlik duygularını artırır. Aç kalırım endişesiyle cimrilik yapmaz, cömert olur ve düşkünlere yardım eder. Çünkü Allah'ın rızık verici olduğunu bilir.

→ Kendi isteği ile yaptığı işlerden sorumlu tutulacağını bildiği için seçme hürriyetini iyi şeylerde kullanır.

2. ÜNİTE: ZEKÂT ve SADAKA

İslam'ın Paylaşmaya ve Yardımlaşmaya Verdiği Önem

- İnsanın yeme, içme, barınma ve korunma gibi temel ihtiyaçları vardır.
- İnsan temel ihtiyaçlarını tek başına karşılayamaz. Başka insanlara ihtiyaç duyar. (Örneğin: Eğitimimiz için öğretmene, sağlığımız için doktora, ekmeğin için fırıncıya vb. ihtiyaç duyarız)
- İnsanlar yaşadıkları toplumda eşit imkânlarla sahip değillerdir. Bu nedenle her toplumda zenginler ve fakirler bulunur.
- Her insan, Hz. Allah'ın kendisine vermiş olduğu nimetleri imkanları ölçüsünde paylaşmalıdır.
- İnsanlar manevi yönden de başkalarına ihtiyaç duyarlar. Sevinçlerini, üzüntülerini, sıkıntılarını paylaşmak isterler.
- Paylaşma ve yardımlaşma, cimrilik, bencilik, kıskançlık gibi kötü huylara engel olur. Sevgi, dayanışma ve sorumluluk gibi duyguları gelişmesini sağlar.
- Eğer toplumdaki bireyler birbirlerini ihmal eder ve yardımlaşmayı terk ederlerse, insanlar arasında sevgisizlik, düşmanlık, çatışma artar. Toplumdaki birlik, beraberlik ve huzur ortamı zarar görür.
- İnsan paylaşma ve yardımlaşmaya önem verirse hem
- Allah'ın (c.c.) rızasını hem de insanların sevgisini kazanır.
- İnsan, Hz. Allah'ın kendisine yüklemiş olduğu iyi bir olma sorumluluğunu yerine getirmelidir.
- İyilik ve güzellikte insanlar birbirleri ile yarışmalıdır. Ancak, kötülük yapmamalı veya kötülüğü engellemeye çalışmalıdır.

Kim bir Müslümanın dünya sıkıntılarında bir sıkıntısını giderirse, Allah da onun kıyamet günündeki sıkıntılarında birini giderir. Kim darda kalan bir kimsenin işini kolaylaştırırsa, Allah da dünya ve ahirette onun işlerini kolaylaştırır. Kim bir Müslümanın aybını örterse, Allah da dünya ve ahirette onun ayıplarını örter. Kul, kardeşinin yardımında olduğu sürece, Allah da onun yardımcısı olur. (Hadis-i Şerif)

“Sevdiğiniz şeylerden Allah yolunda harcamadıkça, gerçek iyiliğe asla erişemezsiniz. Her ne harcarsanız Allah onu hakkıyla bilir.” (Âl-i İmrân suresi, 92. ayet.)

Müminler birbirlerini sevmeye, birbirlerine merhamet etmeye ve şefkat göstermeye bir bedeninin organları gibidir. Bedenin bir organı rahatsızlandığında diğer organlar da uykusuzluk ve yüksek ateşle bu acıya ortak olur. (Hadis-i Şerif)

“(Ey müminler!) Siz hayır işlerinde yarışın” (Mâide suresi, 2. ayet.)

Zekât ve Sadaka İbadeti

- İslam'ın beş şartından biri olan zekât, namazdan hemen sonra gelir. Namaz dinin direği, **zekât ise İslam'ın köprüsüdür**. Zekât, **hicretten iki yıl sonra FARZ kılınmıştır**.
- Zekât, akıllı, ergenlik çağına girmiş zengin Müslümanlara Allah'ın (c.c.) bir emridir.

Zekât , sözlükte temizlenme, çoğalma, bereket, gelişme gibi anlamlara gelir	Zekât , Dinen zengin sayılan Müslümanların yılda bir kez mallarının belli miktarını ihtiyaç sahiplerine vermelerine denir.	Örnek , 40 koyunu olan birinin 1 koyun vermesi, 30 sığırı olan birinin 1 sığır vermesi gibi
İnfak , sözlükte harcama yapmak anlamına gelir.	İnfak , Müslümanın Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak için sahip olduğu mallardan, Yüce Allah'ın emrettiği yerlere harcama yapmasına denir.	Örnek , Bayramlarda, düğünlerde sünnet merasimlerinde çocuklara harçlık vermek, Ramazan'da iftarlarda yemek ikram etmek, arkadaşlarımıza bir şeyler ismarlamak
Sadaka , doğru söylemek ve verdiği sözde durmak demektir.	Sadaka , bir Müslümanın Allah'ın (c.c.) sevgisini kazanmak amacıyla yaptığı her türlü hayırlı işlerin tamamına denir.	Örnek , Para ile yapılan iyilikler, insanlara yardım etmek, camiye gitmek, güzel söz söylemek, tebessüm etmek, Gelip geçenleri rahatsız eden bir şeyi yoldan alıp atman, kötülüklerden ve kötü sözden uzak durmak, İnsanların üzüntülerini paylaşmak ve onları teselli etmek

- Zekât, sadece zenginlere ait bir sorumluluk olmasına rağmen infak ve sadaka bütün Müslümanları kapsar. Bu ibadetleri zengin-fakir, kadın-erkek, büyük-küçük tüm Müslümanların yapması gerekir.

“Namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin. Kendiniz için her ne iyilik işlemiş olursanız, Allah katında onu bulursunuz. Şüphesiz Allah bütün yaptıklarınızı görür.” Bakara suresi, 110. ayet.

“Ey iman edenler! Hiçbir alışverişin, hiçbir dostluğun ve hiçbir şefaatin olmadığı kıyamet günü gelmeden önce, size rızık olarak verdiklerimizden Allah yolunda harçayın (infak edin)” Bakara suresi, 254. ayet.

“Her iyilik bir sadakadır.” (Hadis-i Şerif)

Nisap Miktarı ve Temel İhtiyaç Nedir?

Zekât ve fitır sadakası verebilmek, hacca gidebilmek, kurban kesebilmek ve diğer bazı mali ibadetleri yerine getirebilmek için Allah (c.c.) ve Resulü tarafından belirlenen mali yeterlilik ve zenginlik ölçüsüne **NİSAB** denir.

Temel ihtiyaçlar, Bir Müslümanın kendisi ve ailesinden bakmakla yükümlü olduğu kimselerin yeme, içme, barınma, giyinme, sağlık, eğitim, ulaşım gibi giderleridir. Bu nedenle temel ihtiyaçlar kapsamına giren malların **zekâtı verilmez**.

- Zekât, verilecek malların Nisap Miktarları farklıdır.
- Bir kimse temel ihtiyaçlarını karşıladıktan ve varsa borçlarını ödedikten sonra dinen belirlenen miktarda mala sahipse zengin sayılır.
- Zekât, hicretin 2. Yılında farz kılınmıştır.
- Zekât verilecek malın üzerinden bir yıl geçmesi gerekir.
- **Zekât**, yılda bir kez verilir.
- Toprak ürünlerinden alınan zekâta **öşür** adı verilir.

Kimler Zekât Vermelidir?

- Müslüman ve Zengin Olmak,
- Malını dilediği gibi kullanma ve harcama hakkına sahip olmak yani özgür olmak da diyebiliriz,
- Akıllı ve ergenlik çağına girmiş olmak,
- Nisap miktarından fazla mala sahip olmak ve Zekât verilecek malın üzerinden 1 yıl geçmesi,

Anne, Baba, Nine, Dedeye zekât verilmez.

Erkek evlat, Kız evlat ve torunlara

Eşler (karı-koca) birbirine

Zenginlere zekât verilmez.

Müslüman Olmayanlara

Anne babası zengin bir çocuğa

Zekât Kimlere Verilmez

Kardeşe, Amcaya, Halaya, Dayıya, Teyzeye, Geline, Damada, Kayınpedere, Kayınvalideye muhtaç olmaları durumunda zekât verilebilir.

TABLOYU İNCELEYELİM

MAL	MİKTARI	ZEKÂTI
Altın	85 GR	1/40 (% 2,5)
Gümüş	560 GR	1/40 (% 2,5)
Nakit para	85 gr altının nakit değeri	1/40 (% 2,5)
Ticaret malları	85 gr altın veya nakit değeri	1/40 (% 2,5)
Koyun - Keçi (1/40 oranında)	40-120 ADET → 1 KOYUN 121-200 ADET → 2 KOYUN	
Sığır, Manda (1/30 oranında)	1-30 → 2 YAŞINDA 1 BUZAĞI 30-40 ADET → 3 YAŞINDA 1 BUZAĞI 41-59 ADET →	
Deve	20 DEVEYE KADAR HER 5 DEVE İÇİN	1 KOYUN veya KEÇİ
Toprak Ürünleri (Kendi yetişen)	MİKTARI NE OLURSA OLSUN	1/10
Toprak Ürünleri (Masraf edilen)	MİKTARI NE OLURSA OLSUN	1/20
Madenler	ÇIKAN MADENİN MİKTARINA BAKILMAZ	1/5

- Nakit Para ve ticaret mallarının nisabı, o günkü altının gram fiyatının 85 ile çarpılmasıyla bulunur.
- Toprak ürünlerinden zekât vermek için üzerinden 1 yıl geçmesine gerek yoktur. Zekâtı hasatta verilir.
- Zekâta niyet etmek önemlidir.

Zekât verilecek kimseler ve Tanımları:

Yoksullar	Nisap miktarından daha az malı olan muhtaç kimselerdir. Bunlara fakir de denir.
Düşkünler/Miskinler	Hiçbir malı veya geliri bulunmayan çok zor durumda olan kimselerdir.
Zekât toplayan memurlar	Devlet adına zekâtı toplamakla görevli kimselerdir.
Gönülleri İslam'a ısındırılacak olanlar	Müslüman olmadığı halde İslam'a ısındırılmak istenen kimselerdir.
Köleler	Özgürlüğü elinden alınmış kimselerdir.
Borçlular	Borçlu olup nisap miktarından daha az malı bulunan kimselerdir.
Allah yolunda olanlar	İslam'ın yayılması ve öğretilmesi için çaba gösteren kimselerdir.
Yolda kalanlar	Memleketinden uzakta bir nedenden dolayı parasız ve çaresiz kalan kimselerdir.

VAKIF: İslam'a göre helal kabul edilen mallardan faydalanma hakkını Allah'ın (c.c.) rızasını umarak toplumun kullanımına veren hayır kurumudur.

→ Kur'an-ı Kerim'de vakıfla ilgili ayet şudur: "En çok sevdiğiniz şeyleri Allah yolunda harcamadıkça hayra tam olarak erişemezsiniz." (Âl-i İmran suresi, 92. ayet.)

→ Hz. Peygamber, vakıf yapma konusunda Müslümanlara öncü olmuş ve Medine'deki yedi parça arazisini Müslümanlara vakıf olarak bağışlamıştır.

Yardımlaşma Kurumlarımız:

- ❖ **Aşevleri:** Yoksul ve kimsesizlerin doyurulması için
- ❖ **Darüşşifa:** Hastaların tedavisi için
- ❖ **Darülaceze:** Yaşlıların korunması için
- ❖ **Öğrenci Yurtları:** Öğrencilerin barınması için

Zekât ve Sadakanın Bireysel ve Toplumsal Faydaları:

- Zekât, Allah'ın verdiği nimetlere şükürdür. Veren kişinin malını bereketlendirir.
- Zengin ve fakir farklılığının ortaya çıkaracağı kin, düşmanlık, haset gibi kötü duyları engeller.
- Zekât, toplumdaki **ekonomik dengesizliği azaltır**, fakirlerin durumunu düzeltir.
- Zekât toplumda **birlik ve beraberlik duygularını** pekiştirir.
- Zekât toplumdaki **barış ve kardeşlik ortamını** geliştirir.
- Zekâtı veren kimse **Allah'ın emrini yerine getirmenin** (O'na ibadet etmenin) mutluluğunu yaşar.
- Mala karşı aşırı düşkünlük ve cimrilik kusurlarını temizler, mali yardımlaşmayı artırır.
- Zekât, zenginlerin fakir ve kimsesizleri düşünmelerine yardımcı olur, insandaki **merhamet** duygularını pekiştirir.
- Yoksulları, düşkünlüğü ve kimsesizleri hayata bağlar, ümitsizlikten kurtarır.
- Zekât dilenciligi önler. Hırsızlık gibi kötü davranışların en aza inmesini sağlar.
- Yüce Allah zekât ibadetiyle zenginlere, toplumda bulunan ihtiyaç sahiplerini düşünmeyi ve kollamayı öğretir.
- Bu yardımseverlik duygusu birlik ve beraberliği sağlayarak toplumu güçlendirir. Böylece zekât, fakirlik ve sosyal adaletsizliğin doğuracağı toplumsal sorunların önüne geçilmesine yardımcı olur.

Sadakatın İfadesi: Sadaka

Sadaka: Bir kişinin sadece Allah rızasını gözeterek yaptığı her türlü maddi ve manevi yardıma denir.

→ Sadaka vermenin belli bir miktarı ve zamanı yoktur. Sadaka vermek için zengin olma şartı da yoktur. Herkes imkânına göre sadaka ibadetini yerine getirebilir.

→ Sadaka çeşitleri: fitir sadakası ve sadaka-i carie

Fitir Sadakası(fitre)	Sadaka-i Carie
Fitir sözlükte; yaratılış, Ramazan'ın sona ermesi ve iftar vakti orucun açılması iken, dini olarak Yüce Allah'ın bize bahsettiği varlığımızın bir şükürü, Ramazan ayında oruçluken istemeden yaptığımız kusurlu davranışlarımızın bir özrü olarak verilir.	İnsanın ölümünden sonra da sevabı devam eden sadakadır. Yani, var olduğu sürece insanların yararlandığı; okul, cami, hastane, yurt, çeşme gibi yerler yaptırmak veya bunların yapımına katkıda bulunmak, bilimsel keşif ve icatlar vb.
→ Ramazan ayına özgü ve bayram namazına kadar verilmesi gereken bir sadakadır. Verilmesi dinen Vaciptir .	"İnsan öldüğü zaman amel defteri kapanır. Ancak üç kişinin amel defteri kapanmaz: İnsanlara faydalı ilimle uğraşanlar, Sadaka-i Carie yapanlar, kendisine dua eden hayırlı evlat yetiştirenler." (Hadis-i Şerif)
→ Zengin olan Müslümanların vermesi gerekir. Miktarı az olduğu için zengin olmayanlar da fitre verebilirler.	Gözleri görmeyene rehberlik etmen, sağır ve dilsizle anlayacakları bir şekilde anlatman, ihtiyacı olanın ihtiyacını gidermesi için ona rehberlik etmen, derman arayan dertliye yardım için koşuşturman, koluna girip güçsüze yardım etmen, konuşmakta güçlük çekenin meramını ifade edivermen, bütün bunlar sadaka çeşitlerindedir... (Hadis-i Şerif)
→ Fitre ailedeki kişi miktarı sayısınca verilir. Yeni doğan çocuklar için de aile reisi fitre vermekle sorumludur.	
→ Fitrenin miktarı bir kişinin bir günlük yiyecek miktarıdır. Bu miktarın ne kadar olduğunu her yıl Diyanet İşleri Başkanlığı belirler.	
→ Zekâtın verilebileceği kimselere fitre de verilir. Zekâtın verilemeyeceği kimselere fitre de verilmez.	

GÜNÜMÜZDE DE İHTİYAÇ SAHİPLERİNE YARDIM VE DAYANIŞMA İÇİN OLUŞTURULMUŞ KURUMLAR BAZILARI ŞUNLARDIR:

- **Kızılay:** Deprem, sel, yangın, çığ gibi afetlerde insanlara yardımcı olur. Hastalanan kimselerin kan ihtiyaçlarını karşılar.
- **Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı:** Kaymakamlıklar bünyesinde yardıma ihtiyacı olan kimselere yakacak, giyecek, eşya, tedavi giderleri, maddi yardım, eğitim giderleri... gibi konularda yardım eden kuruluş.
- **Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu:** Fakir, kimsesiz, sokakta kalmış çocukların veya şehitlerin eş ve çocuklarının bakım, barınma, eğitim vb. ihtiyaçlarını karşılayan kuruluş.

"Kim Müslüman kardeşine yardım eder ve onun ihtiyacını giderirse, Allah da ona yardım eder. Kim bir Müslümanın bir sıkıntısını giderirse Allah da onun sıkıntısını giderir." (Hadis-i Şerif)

Zekât ve Sadaka Verirken Nelere Dikkat Etmeliyiz:

1- Allah'ın rızasını kazanmak Niyet edilerek verilmeli ve malımızın en iyisi en kalitelisinden vermeliyiz.

2- En yakınımızdan başlamalı, yoksa komşularımız veya başka ihtiyaç sahibi olanlara verebiliriz. Zekât miktarı fazla ise birkaç kişiye bölebiliriz.

3-Zekâti verirken başkalarının onurunu rencide etmemeliyiz.

Gösterişten uzak, mümkünse gizlice "Sağ elin verdiği sol el duymayacak" şekilde vermeliyiz. Bu şekilde verilen zekât ve sadaka, malı artırır ve bereketlendirir.

" Eğer sadakaları (zekât ve benzeri hayırları) açıktan verirsiniz ne âlâ! Eğer onu fakirlere gizlice verirsiniz, işte bu sizin için daha hayırlıdır. Allah da bu sebeple sizin günahlarınızı örter. Allah, yapmakta olduklarınızı bilir. " Bakara Suresi 271

"...Size verilse, gözünüzü yummadan alamayacağınız kötü malı, hayır diye vermeye kalkışmayın." Bakara Suresi 267

" Mallarını Allah yolunda harcıyıp da arkasından başa kakmayan, fakirlerin gönlünü kırmayan kimseler var ya, onların Allah katında has mükâfatları vardır. Onlar için korku yoktur, üzüntü de çekmeyeceklerdir. Güzel söz ve bağışlama, arkasından incitme gelen sadakadan daha iyidir... Ey iman edenler! Başa kakmak ve incitmek suretiyle, yaptığınız hayırları boşa çıkarmayın..." Bakara Suresi 262-264

ZEKÂT	SADAKA
Verilmesi farzdır.	Sünnettir.
Belli bir zamanı vardır.	Belli bir zamanı yoktur.
Senede 1 kez verilir.	İstediğimiz kadar verebiliriz.
Nisap Miktarı vardır.	Belli bir miktarı yoktur.
Zengin olmak şartı vardır.	Zenginlik şartı aranmaz

BİR PEYGAMBER TANIYORUM HZ. ŞUAYB

→Kur'an-ı Kerim'de peygamberler, tebliğ mücadeleleriyle bizlere tanıtılır. Hz. Şuayb da (a.s.) bize kendi döneminde ortaya koyduğu tebliğ mücadelesiyle tanıtılmaktadır. (Tebliğ: Peygamberlerin Allahtan aldığı vahiyleri insanlara iletmesidir.)

→Hz. Şuayb (a.s.), Medyen halkına gönderilmiş bir peygamberdir.

→Medyen, ticaret yolları üzerinde kurulmuş önemli bir şehirdir.

→Medyen halkı Allah'a (c.c.) kulluk etmeyi unuttukları gibi, ticaretlerinde de hile yaparak haksız kazanç elde etmeyi meşru görüyordu.

→Hz. Şuayb halkını hem Allah kulluk etmeye hem de ölçü ve tartıda adaletli olmaya çağırmıştır. Medyen halkı Hz.Şuayb'i dinlememiş ona tepki göstermişlerdir.

→Medyen halkı inat ederek Allah'a (c.c.) kulluktan yüz çevirdiler. Bu yüzden Allah (c.c.) onları cezalandırdı. Hz. Şuayb (a.s.) ve ona inananlar Yüce Allah'ın yardımıyla kurtuldular.

→Hz. Şuayb'in (a.s.) verdiği mücadele Müslümanlar için de önemli dersler içermektedir. Bir Müslüman Medyenlilerin yaptığı gibi ölçü ve tartıda hile yapmamalıdır. İncancına yaraşır biçimde ticari hayatta dürüst olmayı kendisine ilke edinmelidir.

BİR SURE TANIYORUM MAUN SURESİ VE ANLAMI

→Bu sure; Mekke döneminde inmiştir. 7 âyettir.

→Maûn, yardım ve zekât demektir.

→Kur'an-ı Kerim'in yüz yedinci suresidir. Tekâsür suresinden sonra Kâfirûn suresinden önce Mekke'de inmiştir.

→Surede, biri Allah'ın (c.c.) nimetlerini ve hesap gününü inkâr eden nankör, diğeri amellerini gösteriş için yapan riyakâr olmak üzere iki tip insan tasvir edilmektedir.

Okunuşu: Bismillâhirrahmânirrahîm.

1. Eraeytellezî yükezzibu bid-dîn.
2. Fezâlikellezî yedu'ul yetîm.
3. Velâ yehuddu alâ taâmîl miskîn.
4. Feveylün lilmusallîn.
5. Ellezîne hüm an salâtihim sâhûn.
6. Ellezîne hüm yurâûne
7. Ve yemneûnel mâûn.

Anlamı: Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. Gördün mü, o hesap ve ceza gününü yalanlayanı!
- 2-3. İşte o, yetimi itip kakan, yoksula yedirmeyi özendirmeyen kimsedir.
4. Yazıklar olsun o namaz kılanlara ki,
5. Onlar namazlarını ciddiye almazlar.
6. Onlar (namazlarıyla) gösteriş yaparlar.
7. Ufacık bir yardıma bile engel olurlar.

Maûn suresinde verilen bazı mesajlar:

→Surede yetimlere ve yoksullara kötü davranan, onlara sevgi ve şefkat göstermeyen kimselerin ahiret gününe gerçek anlamda inanmadıkları ifade edilmiştir.

→Kendisinden başkasını düşünmeyen kimseler kötülenirken samimi Müslümanlar da yardımlaşmaya özendirilmektedir.

→Namaz kılmalarına rağmen yardımlaşma bilincine sahip olamayan bu bencil kimselerin; kıldıkları namazlarının özünden uzak oldukları, ibadetlerini gösteriş olsun diye yaptıkları ve hayra engel oldukları haber verilmektedir.

→İbadetler gösteriş için değil, Allah rızası için yapılmalıdır. Gösteriş, yani Riya maksadıyla yapılan ibadetlerin Allah katında bir karşılığı yoktur. Çünkü, Hz. Allah riyayı sevmez.

→Surede, Allah'a (c.c.) gönülden ibadet edenlerin yardımsever kimseler olduğu da anlaşılmaktadır. Bu kişiler birçok iyilik yaptığı gibi başkalarının da iyilik yapmasına ön ayak olur. Yardımlaşma ve dayanışmanın önünü tıkamaz. Aksine yardımseverliğin gelişip yaygınlaşmasına, toplumsal ve kurumsal bir yapı kazanmasına katkıda bulunur.

3. ÜNİTE: DİN VE HAYAT

3.1. Din, Birey ve Toplum

Din	Aklı sahibi bireyleri kendi özgür iradeleriyle iyiye ve doğruya yönelten ve onların mutluluğunu amaçlayan ilahî kurallar bütünüdür.
Birey	Toplumları oluşturan ve düşünsel, duygusal, iradeyle ilgili nitelikleri toplum içinde belirlenen insanların her biri, fert, kişi.
Toplum	Aynı toprak parçası üzerinde bir arada yaşayan ve temel çıkarlarını sağlamak için iş birliği yapan insanların tümü, insan topluluğu, cemiyet.
Dinin Ana Konuları	1-İnanç esasları 2- İbadetler, 3-Ahlak ilkeleri 4-Toplumsal ilişkiler

→İnsan akıllı bir varlıktır. Akli sayesinde etrafında olup bitenleri anlamaya ve anlamlandırmaya çalışır. Bu anlamlandırma sürecinde Evreni kim yarattı? Bu mükemmel düzeni kim sağlıyor? İnsan niçin var edildi? Bu varlıkların sonu ne olacak? Bu ve benzeri sorulara din cevap verir.

→İnsanlık tarihi incelendiğinde, arkeolojik kalıntılara, toplumsal motiflere ve ilahi yazmalara bakıldığında her dönemde ve her yerde inanan insan ve din gerçeği ile karşılaşılır.

→İnsanın iki yönü vardır. Birincisi Maddi, ikincisi ise Manevidir. Maddi yönü, beslenme, giyinme, barınma, dinlenme gibi ihtiyaçları olan insanın, manevi açıdan da güvenme, bağlanma, inanma gibi ihtiyaçlarıdır. Manevi yönü ise, İnsanda her zaman yüce ve güçlü bir varlığa güvenme, ona sığınma ve ondan yardım isteme eğilimidir. Bu açıdan bir varlığa inanma insanda fitridir. İnsanın bu isteklerini en güzel şekilde karşılayan dindir.

→Fitri demek, insanın doğduğu anda inanma özelliğiyle doğmasıdır. Yani, İnsan, Yüce Allah tarafından bildirilen tevhid inancını benimsemeye yatkın olarak yaratılmıştır. Tevhid demek, Allah'ın bir ve tek olmasına inanmak demektir. Ayrıca İslam'da Allah'ın (c.c.) varlığına ve birliğine inanılması istenirken O'na hiçbir şeyi ortak koşmamak ve yalnızca O'na kulluk edip ancak O'ndan yardım dilemek emredilir.

“Sen yüzünü hanif olarak dine, Allah insanları hangi fitrat üzere yaratmış ise ona çevir. Allah'ın yaratmasında bir değişme yoktur. İşte dosdoğru din budur fakat insanların çoğu bilmezler.”
Rûm suresi, 30. ayet.

Dünyaya gelen her insan fitrat üzere (tek olan Allah'a inanma eğiliminde) doğar...Buhârî, Cenâiz, 92; Müslim, Kader, 22-25.

“... Haberiniz olsun, kalpler yalnızca Allah'ın zikriyle tatmin bulur.” Ra'd suresi, 28. ayet.

→Din bireyin yaşamına anlam katar. “Ben kimim? Niçin yaratıldım? Nereye gideceğim? Dünyanın sonu ne olacak?” gibi sorularına cevap verir. Bu bilgi yaşamını kolaylaştırır.

→Din, insana günlük hayatta karşılaşacağı olumsuzluklara karşı dayanma gücü verir. İnsan, dünya ve ahiret mutluluğunu din sayesinde elde eder.

→Din, birey ve toplumları barış ve huzur içinde yaşamaları için, iyiye ve güzele yönelmek için hükümler ortaya koyar ve sevgi, şefkat ce merhametin yaygınlaşmasını sağlayarak toplumlarda mutluluğun oluşmasına vesile olur.

→Din; inanç, ibadet ve ahlak yönüyle toplumu kuşatır ve öğütlerde bulunur.

→Dini değerler etrafında birleşerek yardımlaşan toplumlar yaşadıkları sosyal, ekonomik ve siyasi sorunları daha rahat bir şekilde çözebilir. Din duygusunun güçlü olduğu toplumlar, zorluklar karşısında daha dirençli olur.

→Din, insanın bireysel ve toplumsal hayatını kendi yararına olacak şekilde düzenler. Dua, namaz, oruç, hac gibi ibadetlerle yaşadığı dinî tecrübeler insandaki güvenme duygusunu, bir varlığa sığınma ve bağlanma ihtiyacını giderir. Zekât, sadaka gibi ibadetler ise insanlara, birbirlerine karşı hak ve görevlerini hatırlatarak daha mutlu bir sosyal çevrenin oluşmasını sağlar.

→Din, dünya ve ahiret mutluluğuna yöneltir.

→Din, akrabalar ve komşularla iyi ilişkiler kurmayı önerir.

→Din, Allah'a (c.c.) kulluk etmeyi ve insanlara saygılı olmayı ister.

3.2. Dinin Temel Gayesi

→Dinin temel gayesi insanların dünya ve ahiret mutluluğunu sağlamaktır.

→İslam'ın açıkladığı emir ve yasakların amacı; insanı ahlaken yüceltmektir.

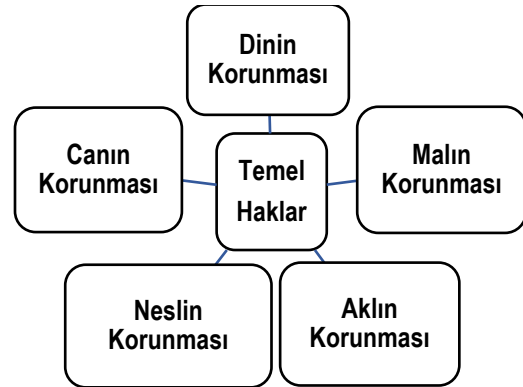
→İslam dininin ahlaki ve hukuki düzenlemeleri bireysel ve toplumsal hakları güvence altına alır.

HAK NE DEMEKTİR?	
Sözlükte	Gerçek, doğru, gerçeğe uygun, adalet, pay ve emek karşılığı verilen ücret anlamlarına gelir
Terim olarak	Hak; dinin ve hukuk düzeninin kişiye tanıdığı yetki ve ayrıcalıktır.
Kur'an-ı Kerimde	Gerçeğe uygun söz, doğru haber, doğru yol gibi anlamlarda kullanılmıştır.
Hadislerde	Varlığı kesin olan, kuşkuyla yer bırakmayacak kesinlikte gerçek ve sabit olan şey anlamında kullanılmaktadır.

İslam Dininin Haklara Verdiği Önem ile İlgili Hadis

Hz. Muhammed (s.a.v.) bir keresinde, “Müflis (iflas etmiş kişi) kimdir bilir misiniz?” diye sorar. Sahabe “Bizim aramızda müflis, parası ve eşyası olmayan kimsedir.” diye karşılık verince şöyle buyurur: “Benim ümmetimden müflis o kimsedir ki kıyamet gününde namaz, oruç ve zekât (gibi ibadetlerin sevabıyla) gelir. Ancak şuna sövmüş, buna ifirada bulunmuş, ötekinin malını yemiş, berikinin kanını dökmüş, diğerini de dövmüş olarak gelir. Hesap gününde hakkına girdiği kimselere onun iyiliklerinden alınıp dağıtılır. Eğer yaptığı iyilikleri kötülüklerinin cezasını karşılamaya yetmezse hak sahiplerinin günahlarından alınarak onun üzerine yüklenir. Sonra da günahkâr bir kimse olarak cehenneme atılır. İşte asıl müflisbu kişidir.”
(Müslim, Birr ve Sıla, 59.)

→İslam dinine göre, insanın hayatını en güzel ve mutlu bir şekilde devam ettirebilmesi için din, dil, ırk ayırımı yapılmaksızın doğuştan sahip olduğu, bazı temel hakları vardır. Dinin gayelerinden biri de bu hakların korunmasıdır. Bunlar:

3.2.1 Canın Korunması

→Canın korunması İslam dinine göre en temel haktır. Çünkü bireyin varlığını sürdürmesi, iş ve faaliyetlerini devam ettirebilmesi buna bağlıdır. Bu yüzden İslam bireyin yaşama hakkını henüz anne karında iken güvence altına alır.

→İslam'a göre insan hayatı kutsaldır. Bir canı kurtarmak bütün insanlığı kurtarmak kadar yüce bir erdem sayılmıştır. Bir cana kıymak ise bütün insanlığı öldürmek kadar büyük bir günah olarak değerlendirilmiştir.

→İslam, sadece Müslümanların değil, tüm insanların yaşam hakkının korunmasını ister.

→İslam'daki canın korunması ilkesi iş sağlığı ve güvenliğini de kapsar. Hz. Muhammed (s.a.v.) birçok hadisinde can güvenliği konusunda Müslümanları uyarmıştır.

"Fakirlik korkusuyla çocuklarınızın canına kıymayın. Biz onların da sizin de rızınızı veririz. Onları öldürmek gerçekten büyük bir günahdır. İsrâ suresi, 31. ayet.

"... Kim bir kimseyi öldürürse bütün insanları öldürmüş gibi olur. Kim de bir can kurtarırsa bütün insanların hayatını kurtarmış gibi olur..."Mâide suresi, 32. ayet.

"Müslümanın Müslümana malı, ırzı (şeref ve namusu) ve kanı haramdır (dokunulmazdır)..." Ebû Dâvûd, Edeb, 35.

3.2.2 Neslin Korunması

→Neslin korunması toplumun devamı için bir zorunluluktur. Neslin korunabilmesi sağlıklı bir aile kurmakla mümkündür. Bu nedenle İslam dini, aile kurumunun temeli olan nikâh üzerinde önemle durmuştur.

→İslam dininin aileye önem vermesinin sebebi, kişinin ilk eğitim aldığı yerin aile olması ve ailenin çocuklarını hayata hazırlamasından dolayıdır. Birey, iyiyi, doğruyu, toplum içinde nasıl davranacağını, dini değerleri, güzel ahlaki davranışları, anne babasından öğrenir. Çocuklar milli ve manevi değerleri, sevgi, şefkat, merhamet, birlikte iş yapma gibi ahlaki değerleri yine aile ortamında edinirler. Bu yönüyle aile okul gibidir. Böylece aileler, çocuklarının gelişimini tamamlamalarına yardımcı olurlar.

"Kendileri ile huzur bulasınız diye sizin için türünüzden eşler yaratması ve aranızda bir sevgi ve merhamet var etmesi de O'nun (varlığının ve kudretinin) delillerindedir..."Rûm suresi, 21. ayet.

"Ey gençler! Aranızda gücü yeten evlensin. Çünkü evlenmek gözü haramdan korumak ve iffeti muhafaza etmek için en iyi yoldur..."Buhârî, Nikâh, 3.

3.2.3 Aklın Korunması

→Allah'ın (c.c.) insana verdiği en önemli nimetlerden biri de akıldır. Kişinin dinen Mükellef(sorumlu) olabilmesi için akıl sağlığının yerinde olması gerekir.

→İslam dini, insanın akıl sağlığına zarar veren alkol, uyuşturucu maddeler ve diğer zararlı maddelerin kullanımını yasaklamıştır.

→Alkol ve uyuşturucu maddeler aklın sağlıklı işlemesine engel olur. Beyin ve sinir sistemini etkileyerek bireyi iradesiz kılar ve insanı bağımlı hale getirir. Bu bağımlılık insanın kaygı ve stresini artırır. Bunun sonucunda da bireyler hem kendilerine hem de topluma zarar verirler.

→Alkol kullanmanın zararları arasında trafik kazalarına neden olması, aile ilişkilerini bozması ve aile içinde ciddi huzursuzluklara neden olması da sayılabilir.

"Şu üç kimseden sorumluluk kaldırılmıştır: Ergenlik çağına gelinceye dek çocuklardan, uyanıncaya kadar uyuyandan, akli dengesi yerinde olmayandan." İbn Mâce, Talak, 15.

"Ey İnananlar! İçki, kumar, putlar ve fal okları şüphesiz şeytan işi pisliklerdir, bunlardan kaçının ki saadete eresiniz." Mâide suresi, 90. ayet.

"İçki bütün kötülüklerin anasıdır. Nesâî, Eşribe, 44.

3.2.4 Malın Korunması

→Malın korunması; mülkiyet, ekonomik haklar, üretmek, sahip olmak, satmak ve tüketmek ile ilgili hakları kapsar.

→Her bireyin çalışıp emek sarf ederek meşru yollardan elde ettiği mallarına sahip çıkma ve kazandığı malı harcama hakkı vardır.

→İslam dini, çalışmayı teşvik eder. Kişinin kendi elinin emeğiyle geçinmesine ve üretmesine özendirir.

"İnsan için ancak çalıştığına karşılığı vardır." Necm suresi, 39. ayet.

"Hiç kimse kendi el emeğiyle kazandığından daha hayırlı bir lokma yememiştir..."Buhârî, Büyü', 15.

→İslam Dininde İnsanın kazandığı malı onun izni olmadan almak ve kullanmak büyük günahlardan sayılmış ayrıca insanların mallarının hile, rüşvet, kumar gibi haksız kazanç yollarıyla ellerinden alınması yasaklanmış, tartıda hile yaparak haksız kazanç elde edenleri kınanmıştır.

"İnsanların mallarını ve haklarını eksiltmeyin. Yeryüzünde bozgunculuk yaparak karışıklık çıkarmayın."Şuarâ suresi,183. ayet.

"Çalışana ücretini teri kurumadan veriniz." İbn Mâce, Ruhûn, 4.

"Allah'ın lâneti, rüşvet verenin ve rüşvet alanın üzerindedir." İbn Mâce, Ahkâm, 2.

→Haram kazanç elde etmeyi yasaklayan İslam dini, Malın korunması ve bereketlenmesini engelleyen faizi de haramlar kapsamında saymaktadır.

"Faiz yiyenler ancak şeytanın çarparak sersemlettiği kimse gibi kalkarlar. Bunun sebebi onların, 'Alım satım da ancak faiz gibidir.' demeleridir. Halbuki Allah alım satımı helâl, faizi ise haram kılmıştır..."Bakara suresi, 275. ayet.

→İslam dini, yeme içme gibi temel ihtiyaçların karşılanmasında dengeli davranılmasını istemektedir. Bu yüzden İslam dininde israf haram kılınmıştır.

"...Yiyin, için fakat israf etmeyin. Çünkü Allah israf edenleri sevmez." A'râf suresi, 31. ayet.

3.2.5 Dinin Korunması

→Dinin korunması için doğru anlaşılması, doğru anlaşılması için de temel kaynaklardan yararlanılması gerekir. İslam dininin temel kaynakları Kur'an-ı Kerim ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) sünnetidir. Kur'an ve sünnete dayanmayan din anlayışları kabul edilemez. Dinin korunması kitap ve sünnete uygun olarak yaşamakla mümkündür.

Bid'at	Dinde dayanağı olmayan ve sonradan ortaya çıkan yaklaşımlara denir.
	"Sözlerin en hayırlısı Allah'ın kitabı Kur'an-ı Kerim'dir. Yolların en hayırlısı Muhammed'in yoludur. İşlerin en kötüsü sonradan ortaya çıkarılan bid'atlerdir. Bütün bid'atler de dalalettir."Müslim,Cum'a, 43.
Hurafe	→İslam'ın aslından olmayan, dine sonradan giren ve din gibi algılanan hususlara denir. →Hurafeler dinden olmayan masal, efsane ve rivayetlere dayanır. →Genellikle sihir, büyü, ruh çağırma gibi çeşitli batıl inanışlarla karşımıza çıkar. →Bunlar dinin yanlış anlaşılmasına sebep olur. Dinin korunması kapsamında bütün hurafelerden, yanlış anlayış ve inanışlardan uzak durulmalıdır.
Tahrif	Saptırma, çarpıtma, değiştirme, bozma, bozulma anlamına gelir.

→Dinin korunması Allah'ın (c.c.) çizdiği sınırlar içerisinde kalarak dinin emir ve yasaklarını uygulamakla mümkündür.

→Dinin korunmasında dikkat edilecek en önemli davranış dini Allah'a tahsis ederek ibadet etmektir. İslam dininde Müslüman yalnızca Allah'a (c.c.) kulluk ederek inancını koruyabilir.

→Dinin korunması Allah'ın (c.c.) haklarının ve sınırlarının muhafazasıyla mümkündür. Helaller ve haramlar Allah'ın (c.c.) koyduğu sınırlardır.

→Dinin korunması bireysel bir sorumluluk olduğu kadar toplumsal bir görevdir. Çünkü toplumun kurtuluşu ve huzuru Allah'ın (c.c.) sınırlarının korunmasıyla mümkündür.

3.3. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Yusuf (a.s.)

→Hz. Yusuf (a.s.) Kur'an-ı Kerim'de ismi geçen peygamberlerdendir.

→Onun hayatını anlatan kıssa Kur'an-ı Kerim'de "kıssaların en güzel" olarak nitelendirilir.

Kıssa	Hikâye, hikâye etme ve anlatma, haber verme gibi anlamlara gelen kıssa, terim olarak Kur'an-ı Kerim'deki geçmiş peygamberler ve milletlerle ilgili ibretli ve tarihi olaylardır.
--------------	--

→Hz. Yusuf (a.s.), Hz. Yakub'un (a.s.) on iki oğlundan biridir. Hz. Yakub (a.s.), Hz. İshak'ın (a.s.), o da Hz. İbrahim'in (a.s.) oğludur.

→Hz. Yusuf güzel ahlakı, sevecenliği ve merhameti ile herkesin ilgisini çekmiştir.

→Hz. Yusuf rüyasında on bir yıldız, güneş ve ayın Ona secde ettiklerini gördüğünü babasına anlattı ve babası ona rüyasını kimseye anlatmamasını yoksa kardeşlerinin tuzak kurabileceğini çünkü şeytanın insanın şeytanın apaçık düşmanı olduğunu söyleyerek nasihatte bulundu.

→Hz. Yusuf'un (a.s.) annesi, kardeşi Bünyamin'i doğururken vefat etmişti. Bu sebeple Yusuf (a.s.) ve Bünyamin öksüz olarak büyümüşlerdi. Anne sevgisinden mahrum kalan bu iki kardeşe Hz. Yakup (a.s.) daha fazla özen gösteriyor onları çok seviyordu. Yusuf'un (a.s.) ağabeyleri, babalarının Yusuf'a (a.s.) gösterdiği ilgiyi kıskanıyor, hatta ondan nefret ediyorlardı. Yusuf bu yüzden kardeşlerinin kötülüğüne uğramış ve kurdukları bir planla kuyuya atılmıştır.

→Kuyudan, Mısra giden bir kervan sayesinde kurtulup Mısır emirine köle olarak satılarak Mısır emirinin evine yerleşmiştir.

→ Hz. Yusuf (a.s.) kısa sürede herkesin sevgisini kazanmıştı. O varlıklı adamın yanında iyi eğitim görmüş, bilgisini ve görgüsünü artırmıştı. Ancak; Mısır emirinin karısı Züleyha'nın iftirası nedeniyle zindana atılmıştır.

→Yüce Allah, Yusuf'a (a.s.) zindanda iken peygamberlik görevi verdi.

→Bir gün Mısır'ın hükümdarı rüyasında yedi zayıf ineğin yedi semiz ineği yediğini ve yedi yeşil başakla yedi kuru başak gördü. Bu rüyanın yorumunu yaptırmak istedi. Hiç kimse bu rüyayı yorumlayamadı.

→Allah'ın kendisine vermiş olduğu rüya tabir etme yeteneği sayesinde Hz. Yusuf (a.s.), yedi sene bolluk olacağını, peşinden gelen yedi senenin ise kıtlıkla geçeceğini söyledi. Bu yorumu çok beğenen hükümdar, Yusuf'a hazinenin sorumluluğunu teklif etti. Yusuf'ta üzerine atılan iftiranın açığa çıkmadan bu görevi kabul etmeyeceğini söyledi ve İftiracı suçunu itiraf edince hazinenin sorumluluğunu kabul eden Hz. Yusuf bolluk yıllarında bütün ambarları buğdayla doldurttu, kıtlık yılları gelince de oradan halka dağıtmaya başladı.

→Kıtlık, Hz. Yusuf'un (a.s.) babasının memleketinde de vardı. Abileri buğday almak için Mısır'a geldiler. Hz. Yusuf (a.s.) onları tanıdı ama onlar kardeşlerini tanımamışlardı. Hz. Yusuf (a.s.), kendini ağabeylerine tanıttı yıllar önce yaptıklarından büyük utanç duydular. Hz. Yusuf (a.s.) onları affettiğini söyleyerek ailesinin tamamını Mısır'a davet etti.

→ Yusuf suresi 111 ayettir ve Mekke'de inmiştir.

"Anne ve babasını makamına çıkarttı; diğer on bir kardeşi ise Hz. Yusuf'un önünde saygıyla eğildiler. O zaman Yusuf; "Babacığım, işte bu vaktiyle gördüğüm rüyanın gerçekleşmesidir. Rabbim onu gerçekleştirdi. Şeytan benimle kardeşlerimin arasını bozmuştu. Beni hapisten çıkararak, sizi çölden getiren Rabbim, bana pek çok iyiliklerde bulundu. Doğrusu Rabbim, dilediğine lütfkârdır. O şüphesiz, bilendir, hâkimdir." Yusuf suresi, 100. ayet.

3.4. Bir Sure Tanıyorum: Asr Suresi ve Anlamı

→Sure, adını birinci ayette geçen "asr" kelimesinden alır.

→Asr; zaman, çağ, ikinci vakti gibi anlamlara gelir. İslam bilginleri "asr" kelimesini daha çok Hz. Muhammed'in (s.a.v.) asrı ve ahir zaman şeklinde yorumlamışlardır.

→Surenin başında zamana yemin edilerek onun insan hayatındaki yerine ve önemine dikkat çekilmiştir.

→Bu surede İnsanın ömrünü Allah'ın (c.c.) emrettiği şekilde değerlendirmesi tavsiye edilmiş aksi takdirde ziyanda olacağı bildirilmiştir.

→Asr suresinde bir Müslümanın sahip olması gereken temel özelliklere vurgu yapılmıştır. Bunlar;

- Samimi bir şekilde iman etmek.
- Salih amel işlemek.
- Hakkı (doğruluğu) tavsiye etmek.
- Sabrı tavsiye etmek.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

1. Vel asr.
2. İnnel insane le fi husr.
3. İllelezine âmenû ve amilû's sâlihâti ve tevâsav bi'l hakkı ve tevâsav bi's sabr.

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. Andolsun zamana ki
- 2- İnsan gerçekten ziyan içindedir.
3. Ancak, iman edip de sâlih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler, birbirlerine sabrı tavsiye edenler başka (onlar ziyanda değillerdir).